

www.krasp.org.pl

Konferencja
Rektorów
Akademickich
Szkoł
Polskich

Przewodniczący:

prof. zw. dr hab.
Wiesław Banyś
Rektor

Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
wieslaw.banys@krasp.org.pl

Biuro KRASP:

Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa
tel.: 22 55 20 352
fax: 22 55 21 567
biuro@krasp.org.pl

Warszawa, 30 marca 2015 r.

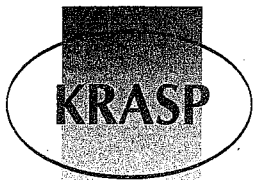
KRASP/126/2015

Szanowny Pan
Prof. Włodzisław Duch
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo nr DIR.174.5.2015 z 16 marca 2015 r. w załączeniu przesyłam uwagi opracowane przez Konferencję Rektorów Uniwersytetów Polskich oraz Konferencję Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych do następujących projektów rozporządzeń:

- 1) *w sprawie trybu wyłaniania ekspertów biorących udział w przeprowadzaniu kontroli użytkownika w zakresie doświadczeń na zwierzętach oraz wysokości ich wynagrodzenia;*
- 2) *w sprawie Krajowej Komisji Etycznej do Spraw Doświadczeń na Zwierzętach oraz lokalnych komisji etycznych do spraw doświadczeń na zwierzętach;*
- 3) *w sprawie wykazu zwierząt z rzędu naczelnych niestanowiących potomstwa zwierząt z rzędu naczelnych hodowanych w niewoli;*
- 4) *w sprawie szczegółowego zakresu informacji dotyczących zwierząt wykorzystywanych w procedurach oraz trybu ich przekazywania;*

www.krasp.org.pl

Konferencja
Rektorów
Akademickich
Szkół
Polskich

Przewodniczący:

prof. zw. dr hab.
Wiesław Banyś
Rektor

Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
wieslaw.banys@krasp.org.pl

Biuro KRASP:

Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa
tel.: 22 55 20 352
fax: 22 55 21 567
biuro@krasp.org.pl

5) w sprawie szkoleń, praktyk i staży dla osób sprawujących opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku, odpowiedzialnych za planowanie procedur i doświadczeń oraz za ich przeprowadzenie, wykonujących procedury, uczestniczących w wykonywaniu procedur, uśmiercających zwierzęta wykorzystywane w procedurach oraz odpowiedzialnych za nadzór nad osobami sprawującymi opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku i ich dobrostanem.

Z wyrazami szacunku

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś
Przewodniczący KRASP

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
z dnia

w sprawie szkoleń, praktyk i staży dla osób sprawujących opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku, odpowiedzialnych za planowanie procedur i doświadczeń oraz za ich przeprowadzenie, wykonujących procedury, uczestniczących w wykonywaniu procedur, uśmiercających zwierzęta wykorzystywane w procedurach oraz odpowiedzialnych za nadzór nad osobami sprawującymi opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku i ich dobrostanem

Par.	Uwaga	Uzasadnienie uwagi
uwaga ogólna	Proponowane zakresy szkoleń w znacznej mierze pokrywają się, nie tworzą spójnego systemu ustawicznego kształcenia, pozwalającego na stopniowe zwiększanie zakresu wiedzy i umiejętności osób związanych z eksperymentami na zwierzętach; nie ma możliwości połączenia np. kursu dla eksperymentatorów z kursem dla osób uśmiercających zwierzęta. Co do samego programu - lepiej byłoby po prostu dopasować się do zaleceń FELASA w tym względzie.	
uwaga ogólna	Nie ma okresu przejściowego na dostosowanie szkoleń.	Praktycznie od 27 maja nikt w Polsce nie ma prawa pracować ze zwierzętami doświadczalnymi (ani w eksperymencie, ani w hodowli)!
uwaga ogólna	Rozporządzenie powinno precyzować, jakie ośrodki będą prowadzić szkolenia oraz zapewnić, by ośrodki te rozlokowane były w kilku miastach (np. przy LKE), a nie scentralizowane w Warszawie.	Ułatwi to logistykę, co będzie potrzebne zwłaszcza w początkowym okresie, gdy istnieć będzie potrzeba jednoczesnego szkolenia wielu osób.
uwaga ogólna	Kto ponosi odpowiedzialność za prowadzenie szkoleń? Kto zatwierdza programy szkoleń? Czy szkolenie teoretyczne może być eksternistyczne lub typu e-learning? Jakie będą zasady wynagradzania osób odpowiedzialnych za szkolenie? Wprowadzenie rozporządzenia w życie z dniem 27 maja 2015 r. przy tak wielu niejasnościach spowoduje zablokowanie realizacji projektów badawczych większości wykonawcom. Obowiązek zdobycia odpowiednich zezwoleń powinien być znacznie przesunięty w czasie.	Zakres szkoleń zwłaszcza teoretycznych (25 godzin - zał. 1 lub 17 godzin - zał. 2) jest nadmiernie rozbudowany. Osoby ubiegające się o uzyskanie zezwoleń na wykonywanie badań na zwierzętach powinny móc skorzystać z odpowiednich materiałów szkoleniowych zaakceptowanych przez komisję etyczną. Zapoznanie się z materiałami teoretycznymi może mieć charakter samokształcenia. W wypadku szkoleń zorganizowanych, zarówno teoretycznych, jak i praktycznych, należy przewidzieć wynagrodzenie dla osób je prowadzących. To są dodatkowe obowiązki.
§ 1	Rozporządzenie nie określa kto powinien poddać się szkoleniom, praktykom i stażom wymienionym w §1.	
§1 pkt 1)	Od dnia wejścia ustawy w życie czas na realizację szkolenia (dla wszystkich osób pracujących ze zwierzętami	Brak dostatecznej liczby ośrodków prowadzących szkolenia dla osób sprawujących opiekę

	<p>doświadczalnymi) powinien wynosić co najmniej 2 lata. Personel w tym okresie nadal mógłby bez konsekwencji prawnych wykonywać doświadczenia i sprawować opiekę nad zwierzętami.</p>	<p>i wykonujących doświadczenia na zwierzętach laboratoryjnych.</p>
§1 pkt 1)	<p>Osoba zatrudniana w ośrodku prowadzącym doświadczenia na zwierzętach przed rozpoczęciem pracy powinna przejść obowiązkowe szkolenia w zależności od zajmowanego przez nią stanowiska. Szkolenia powinny odbywać się okresowo uwzględniając zmieniające się przepisy dotyczące zwierząt laboratoryjnych. Szkolenia powinny być finansowane centralnie.</p>	<p>Dbalność o jak najlepsze kwalifikacje osób zajmujących się tą tematyką.</p>
§1 pkt 1)	<p>Potrzebne uregulowanie prawne oceny/selekcji kompetencji osób zaangażowanych w badania wykorzystujące zwierzęta jest b. istotne dla dalszego rozwoju ochrony</p>	<p>„Skuteczność ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych uzależniona jest od wysokich kompetencji osób, które są zaangażowane w cały proces, w tym w sprawowanie opieki nad zwierzętami. Niezbędne jest zatem prawne określenie wymogów, jakie powinny spełniać te osoby.”</p>
§1 pkt 1)	<p>W jednostce odpowiedzialnej za prowadzenie obowiązkowych szkoleń dla osób sprawujących opiekę i wykonujących doświadczenia na zwierzętach powinny być zatrudnione osoby z danego ośrodka, które posiadają staż i kwalifikacje pozwalające na przeszkolenie teoretyczne i praktyczne nowo zatrudnionych pracowników.</p>	<p>Szkoleniowiec powinien być zatrudniony na pełnym etacie w jednostce odpowiedzialnej za prowadzenie obowiązkowych szkoleń. W przypadku braku możliwości stworzenia odrębnej jednostki szkoleniowej szkolenia osób nieposiadających odpowiednich kwalifikacji do pracy ze zwierzętami mogłyby przeprowadzać osoby wcześniej przeszkolone z udokumentowanym stażem pracy.</p>
§1 pkt 1)	<p>W przypadku konieczności odbycia szkolenia poza miejscem zatrudnienia koszt szkolenia powinno pokrywać Ministerstwo.</p>	<p>Trudności w pozyskaniu środków na szkolenia; wysokie koszty szkolenia, noclegu, dojazdu.</p>
§ 2	<p>W pkt. 1-3 odesłanie do programów skróconych szkoleń (np. zał. 1a, 2a, 3a) dla osób wykonujących procedury o niskim stopniu inwazyjności (1-2) i do rozbudowanych programów szkoleń (np. zał. 1b, 2b, 3b) dla osób które wykonują procedury o wysokiej inwazyjności (3-X).</p>	<p>Programy szkoleń dla osób odpowiedzialnych za planowanie i przeprowadzenie procedur o niskim stopniu inwazyjności (1-2) powinny być skrócone w stosunku do szkoleń dla osób które wykonują procedury o inwazyjności (3-X), oraz powinny uwzględniać grupy taksonomiczne zwierząt (np. płazy, gady, ptaki, ssaki), na jakich będą prowadzone doświadczenia. Wymóg udziału w nadmiernie rozbudowanych szkoleniach w stosunku do zakresu prowadzonych doświadczeń oraz</p>

		<p>nieadekwatnych do obiektu doświadczeń będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększał biurokratyzację i wydłużał czas na zaplanowanie i wykonanie prostych i mało inwazyjnych doświadczeń, - zwiększał obciążenie czasowe osób uczestniczących w doświadczeniu – czas szkolenia jest większy niż czas przetrzymywania zwierząt czy wykonania całego doświadczenia, - w przypadku prostych i mało inwazyjnych badań, <p>generował koszty uczestnictwa w szkoleniach nieadekwatnych do prowadzonych doświadczeń.</p>
§ 2, pkt 3)	<p>Propozycja zmiany:</p> <p>3) uczestniczących w wykonywaniu procedur dotyczących zwierząt laboratoryjnych – określa załącznik nr 3 do rozporządzenia;</p>	<p>Proponowany program szkolenia dotyczy wyłącznie hodowli zwierząt laboratoryjnych takich jak: mysz domowa, szczur wędrowny, świnka morska, królik europejski. Udział w tym szkoleniu dla osób uczestniczących w wykonywaniu procedur na innych zwierzętach jest nieadekwatny do prowadzonych przez nie badań.</p>
§ 2, pkt 3)	<p>Zasady bezpieczeństwa pracy ze zwierzętami - 1 godzina w formie wykładowej.</p>	<p>Zakres programu szkoleń dla 1) osób wykonujących procedury, 2) uczestniczących w wykonywaniu procedur, 3) uśmiercających zwierzęta wykorzystywane w procedurach, 4) sprawującymi opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku, 5) odpowiedzialnych za nadzór nad osobami sprawującymi opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku oraz ich dobrostanem - obejmuje zasady bezpieczeństwa pracy ze zwierzętami, natomiast dla osób odpowiedzialnych za planowanie procedur i ich przeprowadzanie nie uwzględniono istotnej kwestii bezpieczeństwa pracy.</p>
§ 4	<p>W staż pracy powinny być wliczone dotychczasowe lata pracy doświadczałnej z wykorzystaniem zwierząt, co zasadniczo ograniczy liczbę osób poddanych szkoleniu.</p>	<p>Rozporządzenie nie określa, kto ma prowadzić szkolenia, jakie instytucje będą pokrywały koszty tych szkoleń, jak okres szkolenia będzie traktowany przez pracodawcę.</p> <p>W związku z powyższym zawarte w innym dokumencie (Ocena Skutków Regulacji) uwagi są nie do zrealizowania, a koszt ich wprowadzenia będzie miał negatywny wpływ zarówno na sektor finansów publicznych (zakres szkoleń, czas potrzebny na ich odbycie kosztem pracy zawodowej, dodatkowe wynagrodzenia dla</p>

		prowadzących szkolenia), jak i rynek pracy (należy przypuszczać, że pociągnie za sobą redukcję etatów) i zmieni obciążenia regulacyjne.
§ 4 pkt 1)	Dodanie „lub” w pkt a a) wykonywanie procedur, lub uczestniczenie w przygotowywaniu projektów procedur i doświadczeń;	Obecnie za staż pracy wymaga się spełnienie obu przesłanek: z pkt a i pkt b.
§ 5	Rozporządzenie powinno uzależniać dopuszczalność wydania zaświadczeń określonych w § 5 od uzyskania zatwierdzenia przez Komisję programu szkolenia oraz osób mających je przeprowadzać.	Realność szkoleń wymaga nadzoru nad ich rzetelnym przygotowaniem i przeprowadzeniem. Odpowiedzialność za taki nadzór sprawować powinna Komisja, weryfikując program i osoby mające go realizować. Ponadto Komisja powinna mieć możliwość cofnięcia takiego zatwierdzenia w razie ujawnienia się uchybień w sposobie organizacji i prowadzenia szkoleń wymaganych ustawą.
§ 6	Projekt nie zakłada czasu na uzupełnienie kwalifikacji pracowników (okres przejściowy pozwalający na wprowadzenie w życie zmian), co może mieć poważny wpływ na terminowość toczących się i zaplanowanych w najbliższej przyszłości projektów.	Projekt nie precyzuje, jak będą rozwiązane sytuacje, w których dana jednostka nie posiada pracownika z wymaganymi kwalifikacjami w dniu wejścia w życie ustawy. Czy wszystkie badania zostaną wstrzymane do czasu uzyskania pełnych kwalifikacji wskazanych w ustawie czy badania będą mogły być kontynuowane przez personel pracujący nad danym projektem do momentu wejścia w życie ustawy?
§ 6	Należałoby sprecyzować czy dotychczasowe zaświadczenia będą aktualne i respektowane	
załączniki 1-6	Wiele zagadnień w poszczególnych szkoleniach powtarza się, a jest możliwe, że dana osoba będzie zainteresowana lub zmuszona do odbycia kilku szkoleń. Brakuje w treści projektu rozporządzenia informacji, czy jeśli ktoś „zaliczy” jakieś zagadnienia w ramach jednego szkolenia, to czy będzie z nich zwolniony przy innym szkoleniu.	Rozporządzenie powinno precyzować takie możliwości.
załączniki 1-6	Zakres przewidzianych szkoleń jest nadmierny, znaczną część materiału wykładowego można przekazać w formie odpowiednio opracowanej broszury, zawierającej m.in. szczegóły natury legislacyjnej czy obowiązków sprawozdawczych zgodnych z nowymi przepisami wynikającymi z ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych. Szkolenia, o których mowa w	W szczególności uwaga ta dotyczy załącznika 1 – program szkoleń osób odpowiedzialnych za planowanie procedur i doświadczeń. Należy wziąć pod uwagę, że dotyczy to osób, które od kilku, a nawet kilkudziesięciu lat wykonują doświadczenia na zwierzętach i procedury z tym związane. Obowiązek szkolenia tych osób, w wielu przypadkach będących ekspertami międzynarodowymi, w zakresie 25 godzin wykładowych i 8 praktycznych jest nieporozumieniem. Na

	Rozporządzeniu, powinny dotyczyć osób rozpoczynających prace doświadczalne z wykorzystaniem zwierząt, a szczególnie tych, które wykonują procedury i uczestniczą w ich wykonywaniu (załącznik 2 i 3)	pewno nie jest to grupa osób, które należy szkolić w zakresie planowania procedur i doświadczeń.
załączniki 1-6	Celowe jest zmniejszenie liczby osób kierowanych na szkolenia.	W projekcie rozporządzenia podana jest zbyt duża liczba osób (3) kierowanych rocznie na szkolenia, co generuje zbyt wysokie koszty ze strony hodowców, dostawców i użytkowników. Wystarczy skierowanie jednej osoby na takie szkolenia rocznie. Również zbyt wysoko oszacowano średni koszt szkolenia 1 osoby (800 zł) – jeśli przyjmujemy 233 podmioty zobowiązane do przeprowadzenia szkoleń pracowników, należy oczekiwać obniżenia średniego kosztu szkolenia przez organizatora. Należy oczekiwać, że zostanie wyłoniony organizator szkolenia, w celu ograniczenia kosztów.
załączniki 1-6	Za duży nacisk kładziony jest na mysz domową, szczura wędrownego, świnkę morską i królika, a za mały na dzikie ssaki, ptaki, płazy czy ryby, tak powszechnie badane i używane do celów edukacyjnych.	Spodziewana może być dysproporcja w szkoleniach między wymienionymi grupami zwierząt, dyskryminująca osoby niezajmujące się myszą, szczurem, świnką czy królikiem.
załącznik 1	Celowe byłoby skrócenie programu dla osób stosujących procedury o inwazyjności 1-2 o pkt. 4 i 5 programu szkolenia.	Program szkoleń dla osób odpowiedzialnych za planowanie procedur o niskim stopniu inwazyjności (1-2) powinien być skrócony w stosunku do szkoleń osób które wykonują procedury o inwazyjności (3-X).
załącznik 1, pkt. 6	Proponowany wymiar zajęć w pkt.: 2 godz. wykładów i 2 godz. ćwiczeń	Wymiar 8 godz. wykładów i 8 godz. ćwiczeń jest nadmierny w stosunku do podanej treści programowej.
załączniki 2-5	Podstawowy program szkolenia dla osób wykonujących procedury, uczestniczących w wykonywaniu procedur, uśmiercających zwierzęta wykorzystane w procedurach oraz sprawujących opiekę nad zwierzętami powinien obejmować gatunki zwierząt laboratoryjnych, z którymi dana osoba będzie wykonywała procedury, a nie z góry narzucone gatunki, a już na pewno nie powinno dotyczyć to myszy domowej, którą uważa się za szkodnika, a jej hodowlanych szczepów wsobnych. Podobna uwaga dotyczy szczura wędrownego i jego szczepów wsobnych oraz królika europejskiego (królik dziki), który w Polsce jest zwierzęciem łownym z okresem ochronnym (do badań laboratoryjnych	Zakres programu szkoleń powinien dotyczyć zwierząt laboratoryjnych i obejmować przede wszystkim gatunki planowane i używane w danych procedurach. Raczej zrzętniej byłoby używać określenia mysz laboratoryjna, szczur laboratoryjny, czy po prostu królik. (patrz: Zwierzęta laboratoryjne. Metody hodowli i doświadczeń. Praca zbiorowa pod redakcją J. Brylińskiej i J. Kwiatkowskiej).

	używa się hodowlanych ras królików).	
załącznik 2	Celowe byłoby skrócenie programu dla osób stosujących procedury o inwazyjności 1-2 o pkt. 9 i 10 programu szkolenia	Program szkoleń dla osób wykonujących procedury o niskim stopniu inwazyjności (1-2) i powinien być skrócony w stosunku do osób, które wykonują procedury o inwazyjności (3-X), a także dostosowany do gatunków, na których będą prowadzone doświadczenia.
załącznik 3	Program szkoleń dla osób uczestniczących w wykonywaniu procedur procedury o niskim stopniu inwazyjności (1-2) powinien być skrócony w stosunku do osób które wykonują procedury o inwazyjności (3-X).	j.w.
załącznik 4	Za mało wykładów o metodach uśmiercania i ustalania śmierci zwierząt i zupełny brak ćwiczeń. Potrzebne byłoby choć kilka godzin pokazu lub ćwiczeń na modelach lub martwych osobnikach (jeśli nie można ćwiczyć na żywych zwierzętach).	Jest to zbyt ważne zagadnienie i umiejętność, by po szkoleniu bez części praktycznej (tj. bez zaproponowanych ćwiczeń lub pokazu), ktoś dopiero na swoich próbach i błędach nauczył się prawidłowego uśmiercania zwierząt. Sam wykład nie wystarczy!
załączniki 7-9	Wzory zaświadczeń ani treść projektu rozporządzenia nie precyzuje, czy szkolenia będą jednorazowe, a zaświadczenia wydawane dożywotnio, czy okresowo (np. na 5 lub 10 lat).	Powinno to być doprecyzowane nawet jeśli pierwsza opcja (dożywotnia ważność) jest przewidywana.
załącznik 9	Wzór zaświadczenia o posiadaniu stażu pracy: jakie odniesienie do przepisów i do czego w rezultacie takie zaświadczenie będzie uprawniać. W zaświadczeniu powinno być więcej informacji, jak np. z jakimi zwierzętami pracowała dana osoba, liczba zwierząt (30 na rok, etc.), rodzaj eksperymentów, wykaz publikacji, grantów pozyskanych - całościowo będzie mówić o stażu (nie tylko czas pracy jest miarą stażu i doświadczenia do pracy ze zwierzętami).	
Artykuł 21 (wraz z artykułem 24) Ustawy	Artykuł 21 Ustawy stawia znacznie wyższe wymagania dla osoby planującej i prowadzącej eksperymenty niż dla osoby sprawującej nadzór, kontrolującej i mającej prowadzić szkolenia m.in. dla osoby planującej i prowadzącej eksperymenty (Artykuł 24).	Nie wydaje się uzasadnione, aby – przykładowo - technik weterynarii lub osoba o podobnych kwalifikacjach szkoliła jak prowadzić eksperyment i nadzorowała osobę ze stopniem doktora lub mgra weterynarii, biologii lub nauk rolniczych z wieloletnią praktyką.
wszystkie rozporządzenia	Brak informacji o trybie i zasadach formowania listy ekspertów (oraz kompetencji ekspertów) do wyboru dla lekarza weterynarii do inspekcji lub dla konkretnych szkoleń pracowników pracujących na konkretnym organizmie	Ekspert od ssaków lub naczelnych może szkolić i prowadzić inspekcję w jednostce eksperymentującej na Danio i odwrotnie.